

Emma Goldman – Οι ηρωικές γυναίκες της ρωσικής Επανάστασης

Κείμενο που δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα Kate Sharpley Library (katesharpleylibrary.net),

Πηγή: Emma Goldman Papers στο International Institute of Social History (IISH), folder 221 (hdl.handle.net).

Το κείμενο δημοσιεύτηκε το 1925 στο έντυπο Welfare (Καλκούτα).

Μετάφραση - επιμέλεια: Αναρχική Συλλογικότητα mAnifesto

Η προ-επαναστατική Ρωσία κατέχει μια μοναδική θέση στην παγκόσμια ιστορία για το πλήθος των ηρωικών γυναικών που συνέβαλαν στη κίνηση για την ελευθερία και ο αγώνας τους δεν πέρασε απαρατήρητος. Ξεκινώντας από τους «Δεκεμβριστές», τους πρώτους πολιτικούς επαναστάτες ενάντια στην αυταρχικότητα του τσάρου, σχεδόν έναν αιώνα πριν, (των οποίων οι σύζυγοι ακολούθησαν εθελοντικά στην εξορία στη Σιβηρία ως τη τελευταία ημέρα του καθεστώτος των Romanov), οι γυναίκες της Ρωσίας έχουν συμμετάσχει σε κάθε μορφή επαναστατικής δραστηριότητας ως την εκτέλεση ή τη φυλακή με το χαμόγελο στα χείλη.

Στο παραστατικό ποίημά του, «Οι Ρωσίδες γυναίκες», ο ποιητής Nekrassov¹ τίμησε την δύναμη των γυναικών που είχαν θυσιάσει πλούτο, κοινωνική θέση, και περίγυρο για να πάρουν το δύσκολο δρόμο προς τις παγωμένες βόρειες πεδιάδες, προκειμένου να μοιραστούν τη σκληρή μοίρα των φυλακισμένων και εξόριστων συζύγων τους. Αργότερα ήταν ο Ivan Turgenev, που με λεπτό συναίσθημα συμπόνιας και θαυμασμού, δημιούργησε την εικόνα των Ρωσίδων επαναστατριών της εποχής του. Στο θαυμάσιο πεζό ποίημα του «Στο κατώφλι» αποθανάτισε τον υψηλό ιδεαλισμό (όπως της Sophie Perovskaya²) των Ρωσίδων γυναικών, των οποίων η παθιασμένη πίστη και ανιδιοτελής αφοσίωση στην ελευθερία φώτισε σαν φάρος το σκοτεινό ορίζοντα της Ρωσίας στις αρχές της δεκαετίας του 1880.

Sophie Perovskaya

Η επανάσταση το Φλεβάρη του 1917 άνοιξε τις πόρτες των φυλακών για επιζώντες και επιζώσες των βασιανιστηρίων, των μπουντρουμιών, και των εξοριών στη Σιβηρία, που επιφύλασσε ο τσαρισμός στους πολιτικούς αντιπάλους του. Μεγάλος αριθμός των επαναστατριών της νεότερης γενιάς, επέστρεψαν θριαμβευτικά πίσω στη Μόσχα και στο

¹ Nikolai Alekseevich Nekrasov (1821-1878)

² Sofiia L'novna Perovskaia (1853-1881) Ρωσίδα επαναστάτρια, μέλος του Narodnaya Volya (Λαϊκή Βούληση).

Πέτρογκραντ, ανάμεσα τους σεβαστά ονόματα όπως η Maria Spiridonova, η στενή φίλη της Alexandra Izmailovitch, η Irena Kakhovskaya, η Evgenia Ratner, η Olga Taratuta³ – εκπροσωπώντας διάφορες πολιτικές τάσεις, αλλά όλες τους εμπνευσμένες από μια κοινή αγάπη για την κοινωνία και την αφοσίωση στον αγώνα.

(από αριστερά) Maria Spiridonova, Alexandra Izmailovitch, Anastasia Butsenko, Lidiya Ezerskaya, Riva Fialka and Manya Shkolnik, γνωστές ως «Αδερφότητα των 6 Ρωσίδων επαναστατριών της εξορίας στην φυλακή του Nerchinsk» 23 Μάρτη 1907»

Η Olga Taratuta, κόρη διανοούμενων, αν και μικροκαμωμένη, είχε δυναμική προσωπικότητα και υπό μια έννοια υπήρξε πρωτοπόρος. Ήταν μόλις είκοσι όταν οργάνωσε, μαζί με μερικούς φίλους, την πρώτη ομάδα αναρχικών στη νότια Ρωσία. Ήταν ένα επικίνδυνο εγχείρημα, και οι δραστηριότητές της Olga προσέλκυσαν σύντομα τη προσοχή της πολιτικής αστυνομίας. Συνελήφθη στις αρχές της επανάστασης του 1905 και καταδικάστηκε σε 30 χρόνια στην katorga (σκληρή φυλακή εργασίας) της Οδησσού. Έξυπνη και τολμηρή, κατάφερε να αποδράσει, συνεχίζοντας ξανά το έργο της, αυτή τη φορά με ψεύτικο όνομα. Για έναν αρκετό διάστημα όλες οι προσπάθειες της χωροφυλακής να την βρουν ήταν άκαρπες, αλλά το 1906 την εντόπισαν, την συνέλαβαν, και καταδικάστηκε ξανά σε φυλάκιση 30 ετών. Όταν απελευθερώθηκε το 1917, η Olga αφιερώθηκε στην πολιτική εργασία του Ερυθρού Σταυρού, που βοήθουσε τα θύματα του καθεστώτος του Hetman Skoropadsky στην Ουκρανία και που στη συνέχεια βοήθησε τις νέες ομάδες πολιτικών κρατουμένων που δημιούργησε το κομμουνιστικό κράτος.

Στα τέλη του 1920 μια Πανρωσική Συνδιάσκεψη Αναρχικών ήταν να πραγματοποιηθεί στο Χάρκοβο. Αν και η συνάντηση επρόκειτο να γίνει με τη γνώση και τη συγκατάθεση της σοβιετικής κυβέρνησης, όλοι οι σύνεδροι συνελήφθησαν, κατά την έναρξη της συνδιάσκεψης, χωρίς προειδοποίηση ή εξήγηση. Μεταξύ των αρκετών εκατοντάδων

³ Maria Spiridonova (1884-1941), Alexandra Izmailovich (1878-1941), Irina Kakhovskaya (1887-1960) και Evgenia Ratner (1886-1931) ήταν όλες μέλη Σοσιαλιστικού Επαναστατικού Κόμματος. Η Spiridonova και η Izmailovich δολοφονήθηκαν από την NKVD σε μαζική εκτέλεση πολιτικών κρατουμένων. Η Ratner πέθανε από καρκίνο σε φυλακή της Μόσχας. Olga Taratuta (1876-1938), αναρχική. Βλέπε libcom.org/

φυλακισμένων ήταν και η Olga Taratuta. Στάλθηκε στη φυλακή Butyrki, στη Μόσχα, στο ίδιο μέρος όπου πολλοί από τους συντρόφους της είχαν υποφέρει και πεθάνει, την εποχή του καθεστώτος των Romanov. Εκεί η Olga βίωσε την πιο οδυνηρή εμπειρία της πολυτάραχης ζωής της. Τη νύχτα της 25ης Απριλίου η πτέρυγα πολιτικών κρατουμένων της φυλακής δέχτηκε επίθεση από τη Tcheka⁴. Οι κρατούμενοι δέχτηκαν επίθεση στον ύπνο τους και κακοποιήθηκαν, και έπειτα τους μετέφεραν βιαστικά στο σιδηροδρομικό σταθμό – μερικοί απ' αυτούς με τίποτα άλλο παρά μόνο το νυχτικό τους – και από κει σε άλλες φυλακές.

Olga Taratuta

Η Olga βρέθηκε στη διαβόητη φυλακή Ορλώφ, η οποία χρησίμευσε ως κεντρικό σημείο «διανομής» υπό από τον Νικόλαο το II. Ο χαρακτήρας της διοίκησης και του καθεστώτος εκείνης της φυλακής ήταν τέτοια, που οδήγησαν γρήγορα τους πολιτικούς κρατούμενους σε απεργία πείνας ως διαμαρτυρία για την αντιμετώπιση τους. Η Olga μεταφέρθηκε ξανά σε μια άλλη φυλακή, και από εκεί στέλνεται εξόριστη στην ζοφερή περιοχή του Veliky Ustiug, και τέλος στο Κίεβο, όπου στο παρελθόν είχε φροντίσει με αφοσίωση τους κομμουνιστές συγκρατούμενους της. Σε μια πρόσφατη επιστολή της η Olga σε έναν φίλο της στο εξωτερικό επισημαίνει πως η δίωξη από το σοβιετικό καθεστώς της έχει κλέψει περισσότερη ζωτικότητα από όλα τα χρόνια φυλακής στα χέρια της απολυταρχίας των Romanov.

Αντίθετα από την Olga Taratuta, οι περισσότερες από τις άλλες ηρωίδες της ρωσικής επανάστασης είναι προλεταριακής προέλευσης. Μεταξύ τους η Leah Gotman και η Fanya Baron⁵, δύο αναρχικές γυναίκες με αξιοσημείωτες προσωπικότητες. Στα εφηβεία τους έφυγαν από τη Ρωσία για την Αμερική, όπου δούλεψαν στα εργοστάσια και συμμετείχαν ενεργά στο εργατικό κίνημα. Ήξερα τα κορίτσια καλά, θαυμάσια δείγματα της ανεξάρτητης γυναικείας φύσης, με ελκυστική εμφάνιση, λεπτά συναισθήματα, και ισχυρές προσωπικότητες. Στο πρώτο κάλεσμα της Επανάστασης του Φεβρουαρίου αυτά τα δύο κορίτσια, μαζί με πλήθος άλλων Ρώσων προσφύγων, έτρεξαν πίσω στη χώρα τους. Έτσι βοήθησαν να γίνει η επανάσταση του Οκτωβρίου. Η Leah και η Fanya αισθάνθηκαν πως η θέση τους ήταν ανάμεσα στο προλεταριάτο, προτιμώντας να δουλέψουν συγκεκριμένα με τους μουζικούς στο νότο, μεταξύ των γεωργών της Ουκρανίας, στους οποίους έδωσαν όλη τους την αγάπη και την αφοσίωση της πλούσιας φύσης τους. Στη συνέχεια και τα δύο κορίτσια συνέχισαν με πολιτιστικές δραστηριότητες μεταξύ της επαναστατικής αγροτιάς που οδηγούνταν από το διάσημο Batka τους («μικρό πατέρα»), τον Nestor Makhno.

⁴ Μυστική αστυνομία του μπολσεβίκικου καθεστώτος, πρόγονος της KGB.

⁵ Leah Gotman γεννήθηκε το 1896 στο Κόβελ. Η ημερομηνία θανάτου της είναι άγνωστη. Fanya Baron (1887-1921) εκτελέστηκε από τη Cheka (or Tcheka), τη πρώτη σοβιετική μυστική αστυνομία.

Το χέρι του Κρεμλίνου, που σηκώθηκε ενάντια στο Μακηνο, έπεσε βαρύ επίσης πάνω στη Leah Gotman και τη Fanya Baron. Συλλήφθηκαν και οι δυο την παραμονή της συνδιάσκεψης στο Χάρκοβο, που ανάφερα πιο πάνω, και εστάλησαν στη φυλακή Butyrki, όπου έπεσαν θύματα στην επιδρομή της Tcheka, τη νύχτα της 25ης Απριλίου 1920. Την Leah, την άρπαξαν από το κρεβάτι της στη μέση της νύχτας, την έσυραν από τα μαλλιά της στις σκάλες, και την αναγκάσαν να παραμείνει για ώρες, μισοντυμένη όπως ήταν, στην αυλή των φυλακών, μαζί με τους άλλους πολιτικούς κρατούμενους, περιμένοντας να μεταφερθεί σε κάποιο άγνωστο προορισμό. Έμεινε στη φυλακή από τότε, και τώρα είναι μία από τις κακόμοιρες τρόφιμους του διαβόητου μοναστηριού Solonetsky, που βρίσκεται στην αρκτική ζώνη.

Fanya Baron

Η Fanya Baron, που με εντυπωσίαζε πάντοτε με το απεριόριστο θάρρος και το εξαιρετικά γενναιόδωρο πνεύμα της, ανήκει στο σπάνιο τύπο γυναίκας που μπορεί να εκτελέσει τα πιο δύσκολα έργα του επαναστατικού ζήλου με ήρεμη χάρη και απόλυτη ανιδιοτέλεια. Μετά από την επιδρομή στη φυλακή Butyrki μεταφέρθηκε στη φυλακή Riazan, από όπου δραπέτευσε σύντομα, επιστρέφοντας δίχως βοήθεια και πεζή πίσω στη Μόσχα. Φτάνοντας εκεί αδέκαρη και σχεδόν χωρίς ρούχα, αναγκάστηκε να αναζητήσει καταφύγιο στον αδελφό του συζύγου της, στου οποίου το σπίτι την ανακάλυψε η Tcheka. Αυτή η μεγαλόψυχη γυναίκα που είχε υπηρετήσει το σκοπό της επανάστασης όλη τη ζωή της, οδηγήθηκε στο θάνατο από το κόμμα που προσποιείται πως είναι η εμπροσθοφυλακή της επανάστασης. Δίχως να αρκεστούν στη δολοφονία της Fanya Baron (το Σεπτέμβριο του 1921) οι κομμουνιστές έβαλαν το στίγμα του «ληστή» πάνω στη μνήμη του νεκρού θύματός τους.

Όχι μόνο οι αναρχικοί, αλλά τα μέλη κάθε άλλης πολιτικής ομάδας έπρεπε να πληρώσουν βαρύ τίμημα στον οδοστρωτήρα της κομμουνιστικής αυτοκρατορίας, συμπεριλαμβανομένων των σοσιαλεπαναστατών της δεξιάς και της αριστεράς, των μενσεβίκων, των μαξιμαλιστών, και ακόμη και των κομμουνιστών της αριστερής πτέρυγας. Θα κατονομάσω μερικές από τις σημαντικότερες προσωπικότητες.

Η Evgenia Ratner, μια νέα γυναίκα με οξύ πνεύμα και ισχυρό χαρακτήρα, προσχώρησε στο σοσιαλεπαναστατικό κόμμα μόλις ολοκλήρωσε τις ιατρικές σπουδές της στην Ελβετία. Οι δραστηριότητές της, αφού επέστρεψε στη Ρωσία, την έβαλαν επανειλημμένα σε περιπέτειες με τις αρχές, οι οποίες την καταδίκασαν τελικά σε μακροχρόνια φυλάκιση. Ελευθερωμένη από την Επανάσταση του Φεβρουαρίου του 1917, οι εξαιρετικές τις ικανότητες και η ενέργειά της την οδήγησαν στην εκλογή της ως μέλος της κεντρικής επιτροπής του κόμματος της, ενώ παράλληλα επιλέχτηκε από την αγροτιά ως μία από τους αντιπροσώπους τους στο σοβιέτ της Μόσχας. Με το κόμμα της να έχει τεθεί εκτός νόμου

από τους μπολσεβίκους, η Evgenia συνελήφθη το 1919, και δικάστηκε το 1922 μαζί με έντεκα από τους συντρόφους της, όλοι τους καταδικάστηκαν σε θάνατο.

Η μεσολάβηση του δυτικού κόσμου, που ξεσήκωσε μια εμφανώς διεθνή διαμαρτυρία ενάντια στην εκτέλεση της ποινής – που υπογράφηκε από άτομα όπως οι Anatole France, Romain Rolland και άλλοι – έσωσε τις ζωές των δώδεκα σοσιαλεπαναστατών, και της Evgenia Ratner ανάμεσα τους. Τώρα ζει μια μίζερη ζωή στη φυλακή Butyrki.

Από τους αριστερούς σοσιαλεπαναστάτες, η Irena Kakhovskaya, Alexandra Izmailovitch, και η Maria Spiridonova έχουν υποστεί το μεγαλύτερο μαρτύριο. Η Kakhovskaya, εγγονή του στρατηγού Kakhovskiy, του διάσημου «Δεκεμβριστή» επαναστάτη εναντίον του Νικόλαου Ι, είναι γυναίκα μορφωμένη και υπέρμαχος του επαναστατικού ιδεαλισμού. Άρχισε τη δράση της στο απελευθερωτικό κίνημα της Ρωσίας όταν ήταν ακόμη πολύ νέα το 1904. Στη συνέχεια συνελήφθη και καταδικάστηκε σε στρατόπεδο εργασίας (katorga) για 20 χρόνια, από όπου μεταφέρθηκε αργότερα στο Akatuy, ένα από τα πιο τρομακτικά σημεία για τους εξόριστους του τσάρου. Το 1914 της επιτράπηκε να εγκατασταθεί στην περιοχή της Παραβαϊκάλης, από όπου ελευθερώθηκε στην επανάσταση του Φλεβάρη του 1917.

Με την επιστροφή της από την εξορία, η Irena Kakhovskaya έγινε από τα πολυτιμότερα στελέχη του αριστερού σοσιαλεπαναστατικού κόμματος και είχε μεγάλη εκτίμηση για την κατανόηση της ψυχολογίας αγροτών και τις ανάγκες του προλεταριάτου. Μετά από το σύμφωνο του Μπρεστ-Λιτόφσκ και τη γερμανική κατοχή της Ουκρανίας, οι γερμανικές αρχές συνέλαβαν την Irena ως μέλος της συνωμοσίας εναντίον της ζωής του στρατηγού Eichorn, του Πρώσου αρχιστράτηγου στην Ουκρανία, που σκοτώθηκε από τον αριστερό σοσιαλεπαναστάτη, A. Donskoy⁶. Η Kakhovskaya υποβλήθηκε σε βασανιστήρια και καταδικάστηκε σε θάνατο. Ευτυχώς για αυτή, το ξέσπασμα της επανάστασης στη Γερμανία απέτρεψε την εκτέλεσή της και σώθηκε.

Η Irena συνέχισε τη δράση των πολιτικών πεποιθήσεών της και το 1921 συνελήφθη πάλι, αυτή τη φορά από τους μπολσεβίκους, από τους οποίους εξορίστηκε στη Καλούγκα, στη Σιβηρία.

Ενώ ήταν στη φυλακή, η Irena Kakhovskaya έγραψε τα απομνημονεύματά της, τα οποία είναι από τα πιο ενδιαφέροντα, μια ασυνήθιστη και μοναδική ιστορική καταγραφή της προσωπικότητάς της. Ο Romain Rolland, αφού μελέτησε τα κείμενα της είπε: «Είμαι αντίθετος στις ιδέες της Kakhovskaya, αλλά η αφήγηση της έχει μια ανθρώπινη, ή μάλλον υπεράνθρωπη, σαγηνευτική ποιότητα. Είναι μια ψυχολογική μαρτυρία του υψηλότερου βαθμού. Η απόλυτη απλότητα της αφηγήτριας, η ικανότητα της ρωσικής οπτικής, η απίστευτη ενέργειά της αφιερωμένη εξ ολοκλήρου στο σκοπό που έχει στην καρδιά της, προκαλούν όλο αυτό τον ενθουσιώδη θαυμασμό του αναγνώστη, ανεξάρτητα από τη συμφωνία του ως προς την αξία της δράσης που έγινε ή που σχεδιάστηκε. Πόσος ηρωισμός, υπομονή, απόλυτη αυταπάρηση, τι θησαυρούς της ψυχής η ανθρωπότητα δε σπαταλά σε φοβερούς και αναίσχυντους σκοπούς».

Η Alexandra Izmailovitch, κόρη Ρώσου στρατηγού, είναι μια άλλη περίπτωση νεαρής Ρωσίδας που η απολυταρχία των Romanov οδήγησε σε ατομικές πράξεις βίας ως τη μόνη μορφή διαμαρτυρίας που ήταν δυνατή υπό το δεσποτικό καθεστώς. Το 1906 προσπάθησε να εκτελέσει τον κυβερνήτη Kurlon, της επαρχίας του Μινσκ, ο οποίος ήταν υπεύθυνος για τα πιο ακραία πογκρόμ ενάντια στους Εβραίους. Καταδικάστηκε σε ισόβια εξορία στη Σιβηρία και ελευθερώθηκε με τους άλλους πολιτικούς κρατούμενους το 1917. Ως μέλος του αριστερού σοσιαλεπαναστατικού κόμματος, έγινε ηγετική φυσιογνωμία στα πανρωσικό σοβιετ των αγροτών. Όταν οι μπολσεβίκοι αποφάσισαν «να καθαρίσουν» το κόμμα της «για

⁶ Boris Mikhailovich Donskoy (1894-1918)

τα καλά» το 1919, συνελήφθη μαζί με αρκετούς συντρόφους της, και παραμένουν στη φυλακή από τότε.

Το χαρακτηριστικότερο γνώρισμα αυτής της ιδιαίτερα ικανής και ενεργητικής γυναίκας είναι η παντοτινή αφοσίωσή της στη φίλη και συντρόφισσα της, την Maria Spiridonova. Πέρασαν μαζί έντεκα χρόνια στη Σιβηρία, μαζί επέστρεψαν στη Ρωσία για να ενώσουν τις προσπάθειές τους εκ μέρους του λαού, και μαζί συλλήφθηκαν από την μπολσεβίικη κυβέρνηση και μοιράζονται τον εγκλεισμό τους όλα αυτά τα χρόνια. Δεν είναι υπερβολή για να πει κανείς πως η φροντίδα και η αφοσίωση που η Alexandra Izmailovitch έχει προσφέρει στη φίλη της, είναι η κύρια αιτία που η Maria Spiridonova είναι ακόμα μεταξύ των ζωντανών.

Η Maria Spiridonova είναι αναμφισβήτητα μια από τις πιο ξεχωριστές και ηρωικές προσωπικότητες στο ρωσικό επαναστατικό κίνημα τα τελευταία είκοσι χρόνια. Από αριστοκρατική οικογένεια, όμορφη και καλλιεργημένη, η νεαρή Maria άφησε την πολυτέλεια και την κοινωνική θέση της για να αφιερωθεί στον αγώνα των καταπιεσμένων. Με λεπτά και αλληλέγγυα αισθήματα, δεν μπορούσε να αντέξει αδιαμαρτύρητα την αδικία και την τυραννία που έβλεπε παντού γύρω της. Στην ηλικία των 18 έκανε απόπειρα κατά του στρατηγού Lukhanovsky, του κυβερνήτη της επαρχίας του Ταμπόβ, ο οποίος ήταν γνωστός για την αγριότητά του προς τους αγρότες.

Maria Spiridonova

Οι Ρώσοι τσάροι δεν ήταν ποτέ μεροληπτικοί στη μεταχείριση των γυναικών πολιτικών κρατούμενων: ήταν εξίσου ανηλεείς με όλους τους αντιπάλους τους, είτε αυτοί είναι άνδρες ή γυναίκες. Αλλά στην περίπτωση της Μαρίας Spiridonova οι μπράβοι του Νικόλαου του II, ξεπέρασαν ακόμη και τις μεθόδους του Ivan του Τρομερού. Κατά τη σύλληψή της, η Maria ξυλοκοπήθηκε έως αναισθησίας, τα ρούχα της σκίστηκαν κυριολεκτικά από το σώμα της, και στη συνέχεια το νεαρό κορίτσι παραδόθηκε στη μεθυσμένη φρουρά που διασκέδασε με το να καίει τη γυμνή σάρκα της με αναμμένα τσιγάρα. Μετά από εβδομάδες που βρισκόταν στα πρόθυρα του θανάτου, η Maria καταδικάστηκε τελικά σε θάνατο.

Τα βασανιστήρια της Spiridonova ξύπνησαν ολόκληρο το δυτικό κόσμο, του οποίου οι διαμαρτυρίες την έσωσαν από το ικρίωμα. Της δόθηκε «χάρη» να παραμείνει στη Σιβηρία για πάντα. Οι συνέπειες της τρομακτικής εμπειρίας της, την άφησαν⁷ με τραυματισμένους πνεύμονες, ένα παράλυτο χέρι, και την απώλεια όρασης του ενός της ματιού. Αλλά αν και σωματικά κακοποιημένη και τσακισμένη, το πνεύμα της παρέμεινε φλογερό.

⁷ χειρόγραφο διόρθωση στο δακτυλογραφημένο κείμενο

Ελάχιστοι από τους πολιτικούς κρατούμενους που επέστρεψαν έλαβαν τέτοιο λαϊκό θαυμασμό σε όλη τη διαδρομή από τη Σιβηρία ως το Πέτρογκραντ και τη Μόσχα, όσο η Maria Spiridonova κατά στην απελευθέρωσή της το 1917. Δεν σπαταλούσε όμως ούτε στιγμή απλά και μόνο για να γιορτάσει την πρόσφατη ελευθερία της. Ρίχτηκε στη δράση με όλο το ζήλο της έντονης προσωπικότητάς της, οργανώνοντας τους αγρότες, εμπνέοντας και κατευθύνοντας τις αφυπνισμένες ενέργειες του ρωσικού λαού. Έγινε η λατρεμένη ηγέτιδα των μεγάλων αγροτικών μαζών της Ρωσίας, η ψυχή όλων των παλιών προσδοκίων τους, και η εκπρόσωπος των αναγκών και των ελπίδων τους. Ως η σημαντικότερη μορφή του αριστερού σοσιαλεπαναστατικού κόμματος, η Maria είχε τεράστια επιρροή στο πανρωσικό σοβιετ των αγροτών, όπου διαμόρφωσε ένα αναλυτικό σχέδιο για την κοινωνικοποίηση της γης, το πιο ζωτικής σημασίας πρόβλημα της ρωσικής ζωής.

Ήδη από το 1918 η Maria Spiridonova συνειδητοποίησε πως η επανάσταση αντιμετώπιζε μεγαλύτερο κίνδυνο από κάποιους από τους υποτιθέμενους φίλους της, από ότι οι εχθροί της. Είδε την αυξανόμενη απολυταρχικότητα του κομμουνιστικού κράτους και έθεσε τον εαυτό της κάθετα απέναντι του. Το τελικό χάσμα μεταξύ του κόμματος της και των μπολσεβίκων ήρθε μετά το σύμφωνο ειρήνης του Μπρεστ-Λιτόφσκ, την οποία η Spiridonova καταδίκασε για λόγους αρχών καθώς επίσης και για πρακτικούς λόγους. Λίγο αργότερα από αυτό συνελήφθη μαζί με άλλους 500 εκπροσώπους στο συνέδριο αγροτών.

Όταν ήρθα στη Ρωσία οι μπολσεβίκοι μου είπαν ότι η Maria Spiridonova έχει υποστεί νευρικό κλονισμό και πως τοποθετήθηκε σε ένα σανατόριο όπου λάμβανε τη καλύτερη φροντίδα. Σύντομα όμως ανακάλυψα ότι η Maria είχε δραπετεύσει από «τη καλύτερη φροντίδα» και ζούσε στη Μόσχα μεταμφιεσμένη σε χωρική, όπως έκανε στην εποχή του τσάρου. Η τύχη με ευνόησε με την ευκαιρία να περάσω αρκετές ημέρες με αυτήν την εκπληκτική γυναίκα. Δε βρήκα ίχνος υστερίας πάνω της – στην πραγματικότητα, η στάση της και η διανοητική ισορροπία της και η αντικειμενικότητα της έκθεσης των γεγονότων από την επιστροφή της στη Ρωσία ήταν αξιοθαύμαστη.

Μερικούς μήνες αργότερα, το φθινόπωρο του 1920, η Tcheka απασχολήθηκε ξανά με την ανακάλυψη συννομωσιών. Κατά τη διάρκεια των πολυάριθμων επιδρομών σε ολόκληρη τη Μόσχα έπεσαν πάνω στη Maria Spiridonova, που ήταν άρρωστη με τύφο. Συνελήφθη και μεταφέρθηκε στο Ossoby Otdel – το μυστικό τμήμα της Tcheka. Το 1921 όταν η Maria ήταν σχεδόν στα πρόθυρα του θανάτου, οι προσπάθειες των φίλων της πέτυχαν την εξασφάλιση της προσωρινής απελευθέρωσής της, υπό τον όρο να επιστρέψει στη φυλακή μόλις βελτιωθεί η υγεία της. Η μόνη εναλλακτική λύση ήταν να αφεθεί η Maria να πεθάνει στη φυλακή από παραμέληση, ή να επιστραφεί πίσω – με βελτιωμένη υγεία – στην «καλύτερη φροντίδα». Στην πραγματικότητα, πριν καν προλάβει να γίνει καλύτερα η Tcheka ανέλαβε την φυλάκισή της και πάλι. Φρουρές με λαγωνικά τοποθετήθηκαν στο σπίτι όπου η Spiridonova φροντίζονταν από την αφοσιωμένη φίλη της, Alexandra Izmailovitch. Το κάθε βήμα τους παρακολουθούνταν και η ύπαρξη τους έγινε τόσο αφόρητη που η βασανισμένη Maria απαίτησε να πάει πίσω στη φυλακή. Μαζί με την αχώριστη Izmailovitch μεταφέρθηκαν σε μια απομακρυσμένη γωνιά της επαρχίας της Μόσχας, από όπου τώρα έρχεται η θλιβερή είδηση πως η Spiridonova έχει οδηγηθεί στην απελπισμένη λύση της απεργίας πείνας, ως διαμαρτυρία ενάντια στην ακατάπαυστη δίωξή της. Από αξιόπιστες πηγές έφθασε μόλις η πληροφορία πως η Izmailovitch και η Spiridonova έχουν εξοριστεί στις ερημιές του Τουρκεσταν.

Το μαρτύριο των ηρωικών γυναικών της Ρωσίας έχει γίνει πιο οδυνηρό και έντονο κάτω από την τυραννία της μπολσεβικικής δικτατορίας απ' ότι στις ημέρες του τσάρου. Τότε το μαρτύριο τους ήταν μόνο σωματικό, γιατί τίποτα δεν μπορούσε να επηρεάσει το πνεύμα τους. Ήξεραν πως αν και μισήθηκαν από τη απολυταρχία, είχαν το σεβασμό και την αγάπη των μεγάλων μαζών του ρωσικού λαού. Πράγματι, ο «απλός λαός» τις κοιτούσε ως «αγίες», που υπέφεραν για το σκοπό τους, και η ηθική επιρροή που ασκούσαν οι πολιτικοί

κρατούμενοι από τη φυλακή, τα στρατόπεδα εργασίας, και την εξορία ήταν πολύ μεγάλη. Όλα αυτά όμως έχουν αλλάξει τώρα. Οι νέοι αυτοκράτορες της Ρωσίας έχουν δυσφημήσει τα ιδανικά του σοσιαλισμού και έχουν σπλώσει το καλό όνομα των εκπροσώπων του. Δεν υπάρχει καμία δημόσια φωνή στη Ρωσία, πέρα από αυτή του κυβερνώντος κόμματος, και οι μάρτυρες – άνδρες και γυναίκες – της επαναστατικής Ρωσίας έχουν γίνει παρίες υπό την πληρέστερη έννοια. Δεν έχουν καμία αξία και καμία απεύθυνση στη συνείδηση της χώρας τους, γιατί η τελευταία έχει παραλύσει. Δυστυχώς, όχι μόνο η συνείδηση της Ρωσίας, αλλά ακόμη και αυτή του υπόλοιπου κόσμου φαίνεται να έχει σωπάσει.

Τι απέγινε η αίσθηση της δικαιοσύνης και της γενναιοδωρίας που είχε δείξει στο παρελθόν ο δυτικός κόσμος στα πολιτικά θύματα του τσαρικού καθεστώτος; Τότε οι Άγγλοι άνδρες και γυναίκες, που αγαπούσαν την ελευθερία, ήταν θαρραλέα ειλικρινείς στις διαμαρτυρίες τους ενάντια στις ρωσικές αδικίες και οι απόψεις τους χρησίμευαν υπέρ των διωκόμενων για τις πολιτικές τους πεποιθήσεις και δράση. Τώρα παρά τα συντριπτικά στοιχεία που αποδεικνύουν την σκληρότερη καταστολή και διώξεις στη Ρωσία, ο κόσμος παραμένει σιωπηλός και ασυγκίνητος. Οι ηρωικοί μάρτυρες αφήνονται στη τρυφερή φροντίδα της Tcheka, για να υποστούν το Γολγοθά του σώματος καθώς επίσης και του πνεύματος, στο όνομα ενός ιδανικού που έχει προδοθεί εδώ και πολύ καιρό από το κομμουνιστικό κράτος και τη κομματική δικτατορία του.